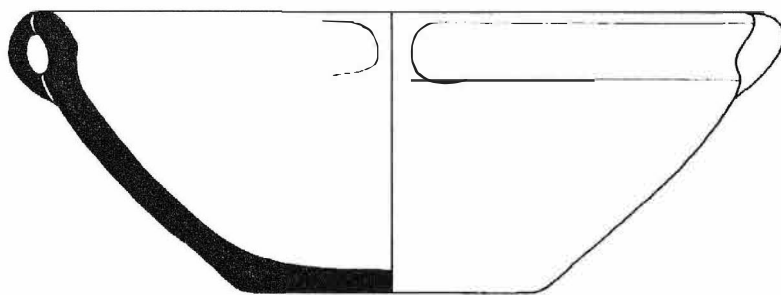

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

BRNO 1996

teilweise Zerstörung der Fundsituation verursacht hatten. Es stand jedoch außer Frage, daß es sich um Knochen mehrerer Individuen handelte, die nicht in anatomischer Ordnung lagen. Als Begleitfund wurden einige Fragmente mittelalterlicher Keramik geborgen.

FORTSETZUNG DER ARCHÄOLOGISCHEN GRABUNGEN IN DER KATHEDRALE ST. PETER UND PAUL IN BRNO (Bez. Brno-město)

JOSEF UNGER, Archeologický ústav AV ČR Brno
RUDOLF PROCHÁZKA, Archeologický ústav AV ČR Brno

Die Grabungsarbeiten des J. 1992 knüpften an jene des Vorjahrs an und konzentrierten sich auf die Situation im heutigen Presbyterium. Da hier die Felssohle bis 4 m tief lag, mußten einige hundert Kubikmeter Erdschutt ausgehoben werden. Eine große Überraschung war für uns die Entdeckung einer frühgotischen Krypta: ihr Grundriß knüpfte an die ältere romanische Krypta an, deren Apsis zu größerem Teil zerstört war. Das Mauerwerk der neu entdeckten frühgotischen Krypta reichte stellenweise bis in die Höhe von 2,5 m, der Erhaltungszustand ihrer vier gebündelten Pfeiler war verschieden: die erhaltene Höhe des einen betrug 1,8 m, jene der zwei anderen 0,8 m und vom vierten Pfeiler blieb nur der geringfügige Überrest des Fundaments erhalten. Auf verschiedenen Niveaus fand man auch keramische Bodenfliesen. Das Presbyterium der frühgotischen Kirche, unter dem sich jene spätere Krypta befand, hatte einen polygonalen Grundriß mit Strebepfeilern. Um die Mitte des 15. Jhdts. wurde die Krypta mit Bauschutt zugeschüttet, in dessen Schichten 51 Kleinmünzen aus dem Ende des 14. und dem Anfang des 15. Jhdts. verstreut waren. Die Zuschüttung dürfte mit dem Bau des heutigen Presbyteriums zusammenhängen. In die Verschüttungsschichten dieser Krypta wurden im 16. Jhd. gelegentlich Verstorbene eingebettet. Besonders interessant war das Vorkommen von Gräbern, in denen sich mit dem Boden nach oben stehende Gefäße befanden. Schließlich wurde die zum J. 1748 datierte Gruft der Prälaten und Domherren in die Verschüttung der Krypta eingelassen.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM NA NÁMĚSTÍ T. G. MASARYKA V BŘECLAVI (okr. Břeclav)

EVŽENIE KLANICOVÁ, Regionální muzeum Mikulov
JAROSLAV PEŠKA, Regionální muzeum Mikulov

Záchranný výzkum na břevclavském náměstí, probíhající v souvislosti s výstavbou moderního kostela sv. Václava, přinesl nové poznatky k historii církevní správy v Břevclavi, která náležela ve 12. stol. mezi šest velkofarností s krstnými kostely.

Předběžně můžeme konstatovat, že byly zjištěny čtyři časové horizonty, z nichž nejstarší je reprezentován zahloubenými sídlištními objekty mladohradištního charakteru, což lze prokázat jak materiálem, tak stratigrafickou situací. Podařilo se rovněž objevit pozůstatky románského kostela, zřejmě však nikoliv krstného kostelíka, který je připomínán písemnými prameny k roku 1141.

V hloubce 150-170 cm pod dnešním povrchem se projeví zbytky zdiva, budovaného z lomového kamene zalévaného maltou. Nejlépe byla dochována severní stěna lodi, zhruba do úrovně 1 m od písčitého podloží, její šířka činila 90-110 cm. Méně zřetelně se jevila východní část kostela s protáhlým půlkruhovitě ukončeným presbytářem. V jižní části kostela bylo základové zdivo vybráno místy až pod úroveň podloží, přičemž k tomuto zásahu muselo dojít poměrně pozdě. Západní uzavěr kostela nebylo možno prozkoumat, protože zasahoval za profil stavební jámy, takže nebyla určena ani celková délka kostela. Vnitřek kostelní lodi měřil více než 12 x 8,70 - 9,10 m, protáhlé kněžiště mělo

vnitřní rozměry 5,6 x 4,2 m. Kostel byl založen tak, že dno základové rýhy, široké kolem 1 m a hluboké 0,5-0,6 m, bylo vyplněno drobnějšími kameny v písčito-maltovité hmotě a zhruba po 20 cm se již začaly projevovat větší kameny zalévané maltou.

Uvnitř i vně církevní stavby se našlo téměř 50 kostrových hrobů, ani v jednom případě však nebylo zjištěno porušení hrobu výše popsanými kamennými základy. Mrtví byli ukládáni do hrobových jam, zachycených jen na podloží, v poloze na zádech s orientací Z-V, resp. V-Z, v menším procentu i S-J, resp. J-S. Hroby byly většinou bez nálezů, ojediněle se vyskytly skleněné korálky, medailonky a jiné drobné předměty liturgického charakteru.

S popisovaným kostelem, který je předběžně datován do 13. stol., zřejmě souvisí obj. č. 10 - žlábek, zachycený 12 m severně od stavby v délce více než 13 metrů. Byl široký 60-90 cm, jeho hloubka dosahovala až 30 cm, ale kúlové jamky v blízkosti žlábků objeveny nebyly. Ještě při výzkumu románského kostela se přišlo na zbytky odlišného zdiva v podobě 4 čtvercových pilířů o hraně 120 cm a pravoúhlého nároží s mohutnými pískovcovými překlady. Pilíře byly stavěny z cihel a větších i menších kamenů, pojených maltou. Dva a dva pilíře v rozestupech 5,25 m se z vnější strany připojovaly na spáru k lomovému zdivu. Předběžně lze zjištěnou situaci interpretovat tak, že někdy v 15. stol. dochází k přestavbě původního kostela. S použitím nejméně čtyř vnějších opěrných pilířů byl chrámový prostor zaklenut a na severní straně kněžiště byla přistavěna obdélná sakristie.

Kdy tento kostel zanikl nelze přesně říci. M. ZEMEK uvádí v dějinách města Břeclavi z roku 1968 rok 1736 jako zánik Filipojakubského kostela, na jehož místě poněkud jihovýchodně byl vybudován nový kostel sv. Václava. Jeho základy, stavěné technikou tzv. suché studny, jsme rovněž částečně prozkoumali. Uvnitř lodi barokního kostela sv. Václava se nacházelo více než 80 kostrových hrobů v několika vrstvách nad sebou, z nichž část vytvářela poměrně pravidelné řady, probíhající západovýchodním směrem. Nebožtíci leželi v poloze naznak s různě uloženými horními končetinami a nejednotnou orientací hlavy, některé kostry byly porušeny cihlovými základy kostela. Z nálezů zde opět převládaly růžence, medailony či křížky, dále byly nalezeny skleněné knoflíky s kovovým ouškem, přezky a několik prstenů v jednom případě ze zlata.

Archäologische Grabung auf dem T.-G.-Masaryk-Platz in Břeclav (Bez. Břeclav). Bei der Suchgrabung, die dem Bau der neuen St.-Wenzelskirche auf dem Stadtplatz von Břeclav vorausging, wurden 14 eingetiefte, vorwiegend in die junge slawische Burgwallzeit fallende Objekte untersucht. Außerdem entdeckte man die Fundamente dreier Sakralbauten, von denen der älteste eine romanische, ins 13. Jhdt. datierte Kirche war. Sie hatte ein rechteckige Schiff mit einem gedehnten, hufeisenförmigen abgeschlossenen Presbyterium. Auf der Grabungsfläche dokumentierten wir 132 Skelettgräber, von denen mehrere auch Kleinfunde liturgischen Charakters enthielten - Kreuzchen, Rosenkränze und verschiedene Medaillons.

POVRCHOVÝ SBĚR NA PŘEDHRADÍ HRADU ŠIMBERKA, K.Ú. OLBRAMKOSTEL (okr. Znojmo)

RUDOLF PROCHÁZKA, Archeologický ústav AV ČR Brno

V důsledku kácení stromů a nové výsadby došlo k vážnému narušení terénu na předhradí hradu Šimberka (Šenkenberka). Při povrchovém průzkumu autor konstatoval přítomnost shluků mazanice, svědčící o dřevohlinitých objektech. Na povrchu zbrzděném mechanismy místy až do hloubky kolem 0,5 m se nacházely četné zlomky keramiky 13.-15. stol. Nalezen byl i jeden eneolitický stěp, dovolující uvažovat o výšinném sídlišti.

Lesefunde aus der Vorburg der Burg Šimberk, Katastergebiet Olbramkostel (Bez. Znojmo). Durch Sammelaktivitäten gelang es eine beträchtliche Menge Keramik des 13.-15. Jhdts.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1992

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno
Odpovědný redaktor:	Dr. Jaroslav Tejral
Redakce:	Dr. Lumír Poláček, Marie Cimflová
Překlady:	Dr. Hochmanová-Vávrová
Jazykové úpravy:	Dr. Wolfgang Ender
Kresby:	autoři příspěvků
Na titulním listě:	keramická mísa z Otnic
Tisk:	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
Evidenční číslo:	ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis:	450 kusů